

УДК: 657.1

Лежненко Л.І.

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

ім. Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

Івченко Л.В.

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

ім. Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

СУТТЄВІ РОЗБІЖНОСТІ МІЖ ВИМОГАМИ МСФЗ (IFRS) 8 ТА П(С)БО 29 ЩОДО ВИЗНАННЯ СЕГМЕНТІВ ЗВІТНИМИ

Фінансова звітність повинна відповідати вимогам законодавчо-нормативної бази України та задовольняти потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. Оскільки зовнішні користувачі не мають змоги вимагати від суб'єктів господарювання фінансових звітів, складених з урахуванням їх конкретних проблем, а отримання деталізованої інформації за видами діяльності, видами продукції та показниками регіональних місць розташування виробництва та збуту продукції, виникає потреба в формуванні відповідних показників діяльності суб'єктів господарювання. Форма № 6 «Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» відповідає не тільки задоволенню потреб користувачів, а й є основою дотримання принципу фінансової звітності – принципу повного висвітлення. Крім того, інформація, яка відображається у формі № 6 фінансової звітності відображає формування достовірної, якісної і деталізованої інформації, що і відповідає вимогам складання фінансовій звітності господарюючих суб'єктів України.

Вимоги складання форми № 6 «Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» та визнання звітних сегментів визначено у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами». П(С)БО 29 визначає, що звітним сегментом є – господарський або географічний сегмент, інформація про який повинна розкриватися у річній фінансовій звітності, визначений суб'єктом господарювання за критеріями 6-9 пунктів цього положення. Зазначимо господарюючі суб'єкти, що мають подавати форму № 6, це підприємства які:

- 1) складають фінансову звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності;
- 2) зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність;

3) займають монопольне (домінуюче) становище на ринку продукції (товарів, робіт, послуг);

4) приймають рішення про державне регулювання цін [1].

Оскільки, згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» ст.12-1, п.2 публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності [1], а П(С)БО 29 зазначає ці підприємства в обов'язкових до складання та подання форми № 6 звернемо увагу на МСФЗ (IFRS) 8 «Операційні сегменти».

МСФЗ (IFRS) 8 поширюється на публічні компанії, інструменти яких вільно обертаються на відкритому ринку та визначає поняття операційного сегменту, як компонента суб'єкту господарювання, не розмежовуючи сегменти за географічною чи господарською ознакою. До операційних сегментів належить компанія:

1) що бере участь у економічній діяльності, з якої вона може одержувати доходи та, відповідно, здійснені витрати;

2) результати операційної діяльності, якої постійно переглядаються вищим операційним керівником для прийняття рішення про ресурси, які необхідно розподілити на сегмент та здійснити аналіз результатів його діяльності;

3) про яку доступна дискретна фінансова інформація [1].

Відповідно до Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» господарським та географічним сегментом є основна частина діяльності по відношенню до:

1) виду продукції, характером виробничого процесу, його ризиками, отриманням доходу і категоріями покупців;

2) географічним розташуванням виробництва та збуту продукції, взаємозв'язком між діяльністю регіонів, валютних ризиків і контролю та ризиків діяльності географічного регіону [1].

Крім того, у стандарті передбачено поділ сегментів на пріоритетні та допоміжні, що не зазначено у МСФЗ (IFRS) 8.

Отже, П(С)БО 29 на відміну від МСФЗ (IFRS) 8 охоплює більшу кількість господарюючих суб'єктів щодо застосування стандарту. Крім того, міжнародний стандарт ґрунтує належність сегментів не наявністю різних видів продукції чи регіональним виробництвом та збутом, а інформацією «вищого керівника з операційної діяльності» на підставі внутрішніх даних управлінської інформації.

З економічної точки зору П(С)БО 29 та МСФЗ (IFRS) 8 мають подібні вимоги щодо:

1) критеріїв визнання сегментів та дозволу їх угруповання;

2) кількісних порогів для визначення сегментів звітними.

Але, щодо об'єднання сегментів міжнародний стандарт дозволяє групування двох і більше операційних сегментів, висуваючи до них подібні

економічні характеристики, а національний стандарт право групування та виділення допоміжних та пріоритетних сегментів надає підприємству, залежно від його організаційної структури. По відношенню до кількісних порогів, необхідно зазначити суттєву різницю в шляхах отримання доходу звітними сегментами. МСФЗ (IFRS) 8 зазначає, що операційний сегмент може заробляти доходи від операцій з іншими компонентами компанії, що є неможливим за П(С)БО 29, оскільки національний стандарт розглядає сегмент звітним, якщо питома вага доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) від зовнішніх покупців більша, ніж за внутрішніми розрахунками.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» вимагає від суб'єктів господарювання визначати види сегментів, пріоритетність та шляхи ціноутворення у внутрішньогосподарських розрахунках в обліковій політиці, яка є обов'язковою для представлення користувачам фінансової звітності. Також, у фінансовій звітності є обов'язковим розкриття детальних показників доходів, витрат, фінансових результатів, активів та зобов'язань звітних сегментів. Міжнародний стандарт вимагає від компанії інформацію конкретних показників, які впливають на визначення показника прибутку чи збитку, оцінку активів та зобов'язань кожного звітного сегмента та надаються «вищому керівнику з операційної діяльності» для прийняття рішень[1].

Крім того, П(С)БО 29 наголошує, що оцінка об'єктів бухгалтерського обліку звітного сегменту повинна відповідати обліковій політиці підприємства і здійснюватись за такими ж методами облікової політики і облікової оцінки, які застосовує суб'єкт господарювання при веденні обліку та підготовки фінансової звітності. На відміну від цього, МСФЗ (IFRS) 8 надає право здійснювати оцінку звітних сегментів «вищому керівнику з операційної діяльності», навіть якщо така оцінка не відповідає обліковій політиці компанії, але не суперечить МСФЗ [1] .

Таким чином, виявлені розбіжності між П(С)БО 29 та МСФЗ (IFRS) 8 свідчать про необхідність уточнення національного стандарту, з метою усунення проблем:

- 1) в розумінні фінансової звітності користувачами;
- 2) трансформації фінансової звітності;
- 3) розширення та виходу на міжнародний ринок суб'єктів господарювання України.

Список використаних інформаційних джерел

1. Офіційний сайт Верховної Ради України.-[Електронний ресурс].-Режим доступу.-<http://zakon3.rada.gov.ua>.